

פרשת חיי שרה – "ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתתנה לי בתוכם לאחזת קבר". (כ"ג, ט')

פרשת זה שנים רבות, ששבת פרשת "חיי-שרה" מוקדשת להזדהות עם העיר חברון, "עיר האבות".

בשבת זו אנו קוראים בבתי הכנסת על הקניה החוקית והרשמית של מערכת המכפלה בחברון ע"י אברהם אבינו: "וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר".

מה מיוחד בעיר חברון? מהם המסרים הנצחיים שאנו יונקים ממנה, ומה המשמעות לדורנו?

חברון מפגישה אותנו עם האבות במלוא עצמיותם וגודלם כפי שהתגלה למעשה, לחברון עצמה יש מהות עצמית והיא היסוד לא"י כולה. הקב"ה אומר לאברהם אבינו: "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה, כי לך אתננה" (י"ג, י"ז) לכאורה, היינו צריכים למצוא שאברהם אבינו קיים את מה שהקב"ה אמר. אולם, מיד אח"כ נאמר: "ויאהל אברם ויבא וישב באלני ממרא אשר בחברון". כביכול, לא קיים אברהם את צו ה', שהרי התיישב במקום אחד ולא התהלך בארץ כדבר ה'. הסביר הרבי מגור ז"ל "שבחברון נכללת כל ארץ ישראל". חברון היא היסוד של כל א"י וממילא אברהם אבינו קיים את מה שנאמר לו.

לאחר הטבח בחברון במאורעות תרפ"ט נשא הרב קוק זצ"ל דברים לזכר הנרצחים וכך אמר: "כשהמרגלים הוציאו את דיבת הארץ רעה והמסו את לב דור המדבר מלבוא לרשת את הארץ היה כלב- היהודי העז- מחזק את העם ואומר: "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה". (במדבר י"ג, ל') ומשום כך נפלה חברון בחלקו. גם אחרי שראה כלב בעיניו דור המדבר בקלקלתם ונפילתם, לא נפל ברוחו ואמר: "עודני היום חזק כאשר שלוח אותי משה, בכוחי אז וכוחי עתה". והוסיף הרב בהתרגשות – ההרגשה הזאת מתעוררת בנו כשאנו חושבים על חברון". ועוד חתם הרב את דברי האזכרה לקדושי חברון במילים: "ומי שאינו עוזר להקמת חברון הוא שולח ידו בשורש אומתנו ועתיד הוא ליתן את הדין! חברון תשוב ותבנה אי"ה לכבוד ולתפארת" (מאמרי הראי"ה עמוד 461).

חברון הייתה ונותרה מרכזית אך כמעט בלתי מושגת במשך דורות. עדיין רב הנסתר על הגלוי. מדוד המלך למדנו כי נקודת הראשית היא חברון ומשם צומחת המלכות.

השבוע הלך לעולמו הרב פרופ' יונתן זקס ז"ל שהיה מגדולי הוגי הדעות היהודים בדורנו, תורתו היתה עמוקה ורחבה, תורה שידעה להתמודד עם המורכבות של האדם המבקש לקיים מצוות בעולם המערבי על כל משמעויותיו. תורה הנוגעת במרחבי החיים. נביא לזכרו רעיון אחד מתוך דבריו על פרשת חיי שרה: "משהו מענין קורה לאברהם בפרשתנו. שרה, בת לווייתו בכל מסעות חיו, מתה. אברהם בן 137. הוא מתאבל על שרה – ומיד מתחיל לפעול. הוא פותח במשא ומתן פרטני לרכישת חלקת קרקע לקבורתה. מתברר שהמשימה איננה פשוטה. הוא מודה באוזני המקומיים, בני חת, כי "גר ותושב אנכי עמכם" – כלומר הוא יודע שאין לו זכות לקנות מהם קרקע. לשם כך עליו להשיג מהם רשיון מיוחד. בני חת מנסים בנימוס אך בתקיפות להניאו מן העסקה. הוא אינו צריך לרכוש חלקה, שכן הוא מוזמן לקבור את שרה בחלקתו של כל אחד מהם: "איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבר מתך". מנומס כמותם, אך עיקש לא פחות, אברהם מבהיר להם שהוא נחוש בדעתו לקנות קרקע. בסופו של המשא ומתן הוא אף משלם מחיר מופקע, ארבע מאות שקלי כסף". (בראשית כג, ג-כ) ניכר שקניית שדה המערה היא מאורע רב חשיבות, שכן התורה מתעדת אותו בפירוט גדול. כאשר שרה מתה אין לאברהם אפילו אמה על אמה של קרקע משלו ויש לו רק ילד אחד הממשיך את בריתו עם אלוהים, יצחק, שעוד לא יתחתן. שום הבטחה לא הוגשמה. עתה מובן לנו הפירוט יוצא הדופן בשני הסיפורים המרכזיים של פרשת חיי שרה, סיפור קניית השדה וסיפור חיפוש האישה ליצחק. שתי ההבטחות הגדולות מתחילות להתגשם, והתורה מאטה את העלילה כדי שלא נחמיץ את הלקח הכרוך באופן התגשמותן. ה' הבטיח, אבל אנחנו צריכים לפעול. ה' מבטיח לאברהם את הארץ, אבל הוא צריך לקנות את שדהו הראשון. ה' מבטיח לאברהם צאצאים רבים מספור, אבל לשם כך אברהם צריך לדאוג שבנו יתחתן, ושיתחתן עם אישה שתחיה איתו את חיי הברית – כך שיהיו לו, בלשון ימינו, נכדים יהודים. ה' מבטיח, אבל מקיים ביחד אתנו. את זה מבין אברהם ועל כן היה למנהיג הראשון בעם ישראל. מנהיגים לוקחים אחריות כדי ליצור את התנאים שיאפשרו את התגשמות מטרותיו של ה'. הם אינם סבילים כי אם פעילים – אפילו בזקנתם, כמו אברהם בפרשת השבוע. הנה, בהמשך הפרשה נקרא להפתענו כי לאחר פטירת שרה נשא אברהם אישה אחרת והוליד איתה עוד שמונה ילדים. בפי הפרשנים הסברים רבים מה בא דיווח זה ללמדנו (יותר מכול נראה שסיפור זה מסביר כיצד נעשה אברהם "אב המון גויים") – אך ודאי שאפשר ללמוד מכך שאברהם נשאר בגילו המתקדם צעיר, כמו משה שבהיותו בן מאה ועשרים "לא כהתה עינו ולא נס לחה" (דברים לד, ז). הפעלתנות אמנם צורכת אנרגיה, אבל היא מטעינה אותנו באנרגיה. אבל הלקח החשוב ביותר הוא

אולי שהבטחות גדולות – ארץ, ילדים לאין ספור – מתממשת באמצעות התחלות קטנות. מנהיגים מתחילים בחזון גדול לעתיד, אבל הם גם יודעים שהמסע מכאן עד ליעד ארוך. זה מסע של צעד אחד צעד, מעשה אחר מעשה, יום אחר יום. אין בו קפיצת דרך, וגם אילו הייתה מוטב לה שלא הייתה. הישגיה ידמו לקיקיון של יונה הנביא: בן לילה יהיו ובן לילה יאבדו. אברהם קנה רק שדה קטן, והוליד רק בן אחד שימשיך את בריתו. אבל הוא לא התלונן על כך שלא קיבל את כל מה שהובטח לו, אלא הלך לעולמו שלו ושבע רצון. כי הוא התחיל. כי הוא השאיר לדורות העתיד תשתית שיוכלו לבנות על גביה. שינוי גדול הוא תמיד פרי עבודתם של כמה דורות. איש מאתנו לא יזכה לראות בחייו את מלוא פירות של עמל דורנו. מנהיגים רואים את היעד, מתחילים במסע, ומטפחים להם ממשיכים. די בכך כדי להטעין את חייהם באלמוות".

מנהיגים יקרים, שבת חיי שרה בה אנו מציינים הקשר המיוחד לעיר חברון, היסוד של כל א"י, ש'בחברון נכללת כל ארץ ישראל'. נמשיך בדרכו של כלב אשר בזכות האמונה כי "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה". (במדבר י"ג, ל') נפלה חברון בחלקו. מתוך תורתו של הרב זקס ז"ל נזכור כי ה' מבטיח אבל אנו צריכים לפעול, כל חזון גדול מתחיל להתממש בהתחלות קטנות, יש לפרוט לפעולות ולמעשים וכי ניתן להגשים החלום דרך מסע ארוך וממושך.

לפני סיום. נבקש לחזק את המנהלים בימים הלא פשוטים האלו. כמעט מידי יום מתפרסמים מתווים ללמידה והשינויים תכופים בעקבות התקדמות ונסיגת המגיפה. ההתנהלות מורכבת אבל אנו מלאים אמונה בכל אחד ואחת מכם ובעזרת השם נתאמץ למען תלמידנו ונתמלא בעין טובה שהחלטות הטובות ביותר מתקבלות ואם נעשים שינויים הם ממקום של התאמה הכרחית.

בהצלחה רבה ובתפילה ל"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", בבריאות טובה ובחזרה מלאה של כל תלמידנו.

שבת שלום ומבורך, שושנה נגר